

TRANSLATION / INTERPRETING SERVICES

OFFERED TO SYRIAN ASYLUM-SEEKERS:

TURKISH CASE AND GLOBAL PERSPECTIVE

Suriyeli Sığınmacılara Sağlanan Yazılı ve Sözlü Çeviri

Hizmetleri: Türkiye Örnekleme ve Küresel Bakış¹

Halil İbrahim BALKUL²

Abstract

In the aftermath of the civil war in Syria, millions of people left their homeland and they were forced to live in other countries. Either these people seek for asylum in the host countries or dream of going back home safely. There is no doubt that Turkey is the country hosting the most populated Syrian refugee groups in the world. Turkey has faced the negative effects of Syrian civil war since 2011 although European countries started to discuss Syrian refugee crisis nearly two years ago. Despite territorial kinship from various aspects, most of the Syrian refugees could not speak Turkish beyond a few words in their early days of residence in Turkey. The language barrier was an important problem to solve for daily life communication. The current research examines the efforts of the Turkish government and Turkish volunteer organizations towards Syrian refugees from the perspective of translation studies. Also, translation and interpreting solutions offered to Syrian refugees in other countries are compared and contrasted with Turkish setting via the facts and numbers in the following step of the study. Finally the research, which is based on document analysis model being a qualitative research method, concludes with the suggestions for better translation / interpreting solutions for the asylum-seekers.

Keywords: refugee crisis, community interpreting, Syrian civil war, translation policies, translation services.

Özet

Suriye'deki iç savaşın ardından milyonlarca insan vatanından ayrılmış ve başka ülkelerde yaşamak zorunda kalmıştır. Bu insanlar misafir edildikleri ülkelerde ya sığınma talebinde bulunmakta, ya da güven içerisinde evlerine dönmeyi hayal etmektedirler. Şüphesiz, dünyadaki Suriyeli sığınmacıları misafir eden ülkelerin başında Türkiye gelmektedir. Avrupa ülkelerinin Suriyeli sığınmacı krizini daha yaklaşık iki yıldır tartışmaya başlamasına karşın, Türkiye Suriye'deki iç savaşın olumsuz etkileri ile 2011 yılından bu yana yüzleşmektedir. Birçok açıdan bölgesel benzerlik olmasına rağmen, Suriyeli sığınmacıların büyük bir bölümü Türkiye'deki ilk günlerinde birkaç kelimenin ötesinde Türkçe konuşamıyorlardı. Dil engeli, günlük iletişim açısından çözülmesi gereken önemli bir problem konumundaydı. Suriye iç savaşının yedinci yılına girdiğimiz günlerde bu çalışma; Türkiye Cumhuriyeti devletinin ve Türk gönüllü kuruluşlarının Suriyeli sığınmacılara yönelik faaliyetlerini çeviribilim perspektifinden incelemektedir. Ayrıca çalışmanın ilerleyen bölümünde, diğer ülkelerde Suriyeli sığınmacılara yönelik sunulan yazılı ve sözlü çeviri hizmetleri, Türkiye örneklemeyle reel veriler baz alınarak karşılaştırılmaktadır. Nitel araştırma yöntemlerinden doküman

¹ Bu makale, Alanya Alaattin Keykubad Üniversitesi ev sahipliğinde düzenlenen II. Uluslararası Sosyal Bilimler Sempozyumu'nda sunulan bildirinin genişletilmiş ve gözden geçirilmiş hâlidir.
² Dr., Çeviribilim Bölümü, Sakarya Üniversitesi, e-posta: hbalkul@sakarya.edu.tr

inceleme modelinin temel alındığı bu çalışmanın son bölümünde ise, sığınmacılara yönelik sunulan çeviri hizmetlerinin geliştirilmesi adına tavsiyeler sunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: sığınmacı krizi, toplum çevirimenliği, Suriye iç savaşı, çeviri politikaları, çeviri hizmetleri

Giriş

Bölgesel bir kriz olmaktan çıkan ve dünyanın birçok ülkesinde yankı uyandıran Suriye iç savaşı, 2011 yılında Arap Baharı hareketinin etkisiyle patlak vermeye başlamıştır. Gösteriler 15 Mart 2011'de başlamış ve Nisan 2011 tarihinde ülke çapına yayılmıştır. 2016 yılı sonunda Birleşmiş Milletler (BM) tarafından sunulan Suriye raporuna göre, iç savaş sebebiyle toplam beş milyondan fazla kişi Suriyeyi terk etmiş ve 13.5 milyon Suriye vatandaşı insani yardıma muhtaç duruma gelmiştir. Resmi rakamlara göre, üç milyon gibi ciddi bir sayı ile dünyada Suriyeli sığınmacıları misafir eden ülkelerin başında Türkiye gelmektedir. Sonrasında sırasıyla; Lübnan, Ürdün, Almanya ve Yunanistan çok sayıda Suriyeli sığınmacının yer aldığı ülkelerdir. II. Dünya Savaşından bu yana, insanlık ilk defa bu denli yoğun bir mülteci akınına şahitlik etmektedir ve Suriye iç savaşının ardından oluşan mülteci sayısı, II. Dünya Savaşının doğurduğu mülteci sayısını da geçmiştir³.

Özellikle ülkemizdeki Suriyelileri tanımlamak adına, mülteci, göçmen ve sığınmacı gibi farklı ifadeler kullanılmaktadır. Fakat ülkemizdeki Suriyeli nüfusun hukuki platformda doğru tanımlanması ve bu tanıma göre değerlendirilmesi oldukça önemlidir. 1951 Cenevre Sözleşmesi'ne göre mülteci (refugee) *"ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşünceleri yüzünden, zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan ya da söz konusu korku nedeniyle, yararlanmak istemeyen yahut tabiiyeti yoksa ve bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen şahıs"* olarak karşımıza çıkmaktadır. Göçmen (immigrant) ise, genellikle ekonomik nedenlerle veya içinde bulunduğu sosyal ortamın hoşnutsuzluğu nedeniyle kendi ülkesini gönüllü olarak terk ederek başka bir ülkeye yasal veya yasadışı yollarla giden ve orada ikamet eden yabancılar için kullanılan tanımlıktır. Sığınmacı (asylum-seeker) ise, mülteci olarak uluslararası koruma arayan ancak statüleri henüz resmi olarak tanınmamış kişilere denir. Bu terim genellikle, mülteci statüsü almaya yönelik başvurularının hükümet ya da Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK) tarafından karara bağlanmasını bekleyen kişiler için kullanılır⁴.

2013 yılı Nisan ayında TBMM'nin kabul ettiği kanuna göre, Suriyeli sığınmacılar hukuki zeminde "geçici koruma statüsünde" bulunmaktadırlar. Bu statü ile, kendilerine verilen kimlik kartı sayesinde temel sağlık, eğitim, sosyal ve yasal yardım maddelerinde hizmet alabilmektedirler. Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) 22 Mayıs 2017 tarihli Suriye raporuna göre, Türkiye Suriyeli sığınmacılar için sadece devlet bazında 25 milyar doları aşkın miktarda harcama yapmıştır⁵. Türkiye devletinin sığınmacı akışı ve onlara sağlanacak olan yardımların organize edilmesinde AFAD yetkili kurum olarak karşımıza çıkmaktadır. AFAD toplam 10 şehirde 330.000 kişilik 25 adet sığınmacı kampı yönetmekte ve bu kişilere Türk Kızılayı ile birlikte insani yardım sunmaktadır. Afetlerde ve acil durumlarda sağlanan geçici barınma hizmetlerinde yeni bir standart oluşturan

³ Daha ayrıntılı bilgiye erişmek ve güncel istatistiklere ulaşmak için Bknz: <http://data.unhcr.org/syrianrefugees/regional.php> (27.05.2017)

⁴ Konuya ilişkin detaylı hukuki bilgi edinmek için Bknz: Barkın, Ersan (2014), "1951 Tarihli Mülteciliğin Önlenmesi Sözleşmesi", Ankara Barosu Dergisi, Yıl 72, Sayı 2014/1, ss. 333-360.

⁵ https://www.afad.gov.tr/upload/Node/2373/files/Suriyeli_Siginmacilara_Yapilan_Yardimlar.pdf (03.06.2017).

AFAD bünyesindeki Afet Geçici Kent Yönetim Sistemi (AFKEN), 2015 yılında Birleşmiş Milletler tarafından En İyi Kamu Hizmet Ödülü'ne layık görülmüştür.

Kamer Vakfı ve Hasna Inc tarafından 2013 yılında toplam 214 Suriyeli sığınmacı üzerinde gerçekleştirilen anket çalışmasında, Türkiye'de bulunun Suriyeli mültecilerin; % 58.9'unun anadilinin Arapça, % 36'sının anadilinin Kürtçe ve %8'inin anadilinin Türkmen Türkçesi olduğu tespit edilmiştir. Yıldız, Ö. (2013) ise, gerçekleştirdiği anket uygulamasında 926 Suriyeli sığınmacının; 912'sinin Arapça, 4'ünün Türkçe, 5 tanesinin Kürtçe ve yine 5 tanesinin ise diğer yerel dilleri konuştuğunu saptamıştır. Yukarıdaki saha araştırmalarının ortak sonucu, Suriyeli sığınmacıların büyük bir bölümünün Arapça konuştuğudur. Suriye iç savaşının 2011 yılında patlak verdiği ve olayın üzerinden yaklaşık altı yıl geçtiği göz önünde bulundurulursa, Türkiye'deki sığınmacıların en azından temel düzeyde Türkçe öğrenmiş olmalarını beklemek yanlış olmaz. Fakat bu bağlamda ampirik verilere ihtiyaç vardır. Kamer ve Hasna Inc (2013) raporuna göre, 102 Suriyeli sığınmacıya yöneltilen "Eğitim konusundaki en önemli ihtiyaçlarınız nelerdir?" sorusuna verilen en büyük orandaki (%33,3) yanıt, dil engelinin aşılması olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda sözlü çevirinin bir alt dalı olarak kabul edilen ve son yıllarda adından oldukça fazla söz ettiren toplum çevirmenliği kavramı ön plana çıkmaktadır.

Toplum çevirmenliği ana hatlarıyla, bir toplum içinde konuştukları dil sebebiyle sosyal hizmetlere ulaşmakta zorluk çeken insanlara sunulan çeviri desteğidir (Tahir-Gürçağlar ve Diriker, 2004). Tahir-Gürçağlar (2011), toplum çevirmenliğinde en fazla kullanılan sözlü çeviri türlerinin; ardıl çeviri ve diyalog çevirisi olduğunu ifade etmekte fakat fısıltı çevirisine de zaman zaman başvurulduğunu dile getirmektedir. Kurultay ve Bulut (2012), toplum çevirmenliği uygulamalarının sıklıkla sağlık/ tıp (hastaneler ve bütün sağlık kurumları) ve hukuk (mahkeme, tutukevi, polis, gümrük vb.) alanlarında söz konusu olduğunun altını çizmektedirler. Şüphesiz, bu bağlamda toplum çevirmenliği gibi kapsama alanı oldukça geniş bir araştırma alanının sadece sözlü çevirinin bir alt dalı olarak kabul edilmesi, kısır bir bakış açısını doğurmaktadır (Kurultay ve Bulut, 2012 & Munro, 2010). Bu araştırmada toplum çevirmenliği hem yazılı hem de sözlü çeviri perspektifinden ele alınmaktadır.

Hlavac (2015) toplum çevirmenliğinin aslında çok eskilere dayandığını fakat bugünkü manada toplum çevirmenliğinin miladının özellikle gelişmiş Avrupa ülkelerinin yoğun göçmen kitlelerini kabul ettiği 20.yüzyılın ortalarına uzandığını ifade etmektedir. Günümüzde Avustralya, Norveç, Birleşik Krallık ve Kanada gibi göçmen nüfusunun fazla olduğu yerlerde toplum çevirmenliği ancak sertifika sahibi olmak kaydıyla profesyonel olarak gerçekleştirilebilmektedir. Türkiye'de ise, toplum çevirmenliğinin profesyonel veya amatör olarak da yapılabildiğini görmekteyiz. Profesyonel çevirmen altyapısının yeterli olmadığı ya da acil durumlarda gönüllülük esasına dayanan bir çeviri hizmeti olarak faaliyet göstermektedir. Alp (2010) gerçekleştirdiği çalışmasında, kişisel deneyimlerinden de yola çıkarak Türkiye'deki mülteci çevirmenliğinin sorunlarına değinmiş ve bir dizi çözüm önerisi sunmuştur. Kurultay ve Bulut (2012, 80), 2011 yılında Suriye'de patlak veren iç çatışmaların yol açtığı zorunlu göç dalgasının Türkiye için on binlerce mülteci ve yeni bir çeviri bağlamı demek olduğunu ifade etmektedirler.

Bu çalışma, Türkiye'de gerek devlet bazında gerekse gönüllü yardım kuruluşları bazında bilhassa Suriyeli sığınmacılara yönelik sistemli bir yazılı / sözlü çeviri politikası meydana getirilip getirilmediği elde edilen dökümanlara dayanılarak sorgulamaktadır. Bu noktada çeviribilimsel bakış açısıyla, ülkelerin ve kuruluşların kurumsal manada çeviri politikası oluşturmalarını gerektiren nedenler, çeviri politikalarının oluşum süreci ve bu süreçteki etmenler ön plana çıkmaktadır. Aslında Holmes (1988)'in çeviribilim alanının şemasını ortaya koyduğu çalışması eleştirel olarak incelenirse, toplum çevirmenliği gibi oldukça

farklı yönleri olan bir araştırma alanının uygulamalı çeviribilim sahası içerisindeki çeviri politikalarıyla da oldukça ilgili olduğu anlaşılabilir. Bu nedenlerden dolayı, elimizdeki bu araştırma, konuyla ilgili ampirik veri elde etmeyi hedefleyen diğer çalışmalara öncü olma hedefini taşımaktadır. Çalışmanın ikinci bölümünde araştırma esnasında temel alınan yönetime yer verilip, ilerleyen bölümlerde Türkiye’de ve dünyanın çeşitli ülkelerinde Suriyeli sığınmacılara yönelik gerçekleştirilen çeviri faaliyetlerine değinilecektir. Çalışmanın son bölümünde ise, özellikle Türkiye örnekleminde ve dünyada sığınmacılara yönelik çeviri faaliyetlerinin daha sistemli gerçekleştirilebilmesi adına tavsiyeler sunulacaktır.

Yöntem

Bu araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden doküman inceleme yöntemi temel alınarak gerçekleştirilmiştir. Karasar (2009: 18)’in belirttiği üzere bu doküman incelemesi araştırması beş aşamada gerçekleştirilmiştir: (1) dokümanlara ulaşma, (2) orijinaliğin kontrol edilmesi, (3) dokümanların anlaşılması, (4) verinin analiz edilmesi ve (5) verinin kullanılması. Suriyeli sığınmacılarla ilgili güncel bilgi ve istatistiklere ulaşmak için, araştırma esnasında bilhassa internet üzerindeki belgeler taranmış ve elde edilen veriler yukarıdaki aşamalardan geçtikten sonra kullanılmıştır. Konunun güncelliği ve konu hakkında yazılmış basılı materyal azlığı, bu çalışmada dijital metin kullanımını artırmıştır. Betimleyici alanda faaliyet gösteren bu çalışmanın, ileride gerçekleştirilecek olan benzer çalışmalarla birlikte kuramsal alana veri kazandırması hedeflenmektedir.

Türkiye’de Suriyeli Sığınmacılara Sağlanan Çeviri Hizmetleri

Türkiye özelinde Suriyeli sığınmacıları örneklem alan bir dizi akademik çalışma yapılmıştır. Bunlardan; Kılıç (2014) Suriyeli sığınmacıların Türkiye’deki hukuki statüsünü incelemiş, Emin (2016) Suriyeli çocukların ülkemizdeki eğitim durumunu araştırmış, Akkaya (2013) Suriyeli sığınmacıların Türk diline yönelik algılarını ölçmüş, Göker ve Keskin (2015) ise, Suriyeli sığınmacıların Türk yazılı basınındaki imajını inceleme altına almışlardır. Fakat ülkemizde çeviribilim alanında Suriyeli sığınmacılara sağlanan çeviri hizmetlerini konu edinen araştırma tespit edilememiştir. Buna rağmen, Kahraman (2010)’ın doktora tezi göç ve çeviri olgusunu farklı boyutlardan ele alması ve Türkiye özelinde incelemesi bakımından konumuz için oldukça önemli bir yapıttır. Yazar, çalışmasının amacının toplum çevirmenini bütünsel bir yaklaşımla ele alarak, onu öncelikle göç ve göçmenlik sürecinde karşımıza çıkan iltica başvuruları bağlamında konumlandırmak olduğunu dile getirmektedir. Adı geçen eserde, AB ülkelerinde giderek daha çok görünürlük kazanan, sertifika ve eğitim programları ile profesyonellik tartışmalarını kurumsal boyuta taşıyan toplum çevirmenliği olgusunun; Türkiye özelindeki konumunun, toplum çevirmeninin rolünün ve mevcut sistemdeki durumunun betimlenmesine odaklanılmaktadır.

Türkiye’nin 2013 yılında kabul ettiği geçici koruma yönetmeliğinin 31.maddesine göre, ülkemiz topraklarında bulunan geçici koruma altındaki sığınmacılara ücretsiz tercümanlık hizmeti verilecektir. Resmi Gazete’deki ifade aynen şu şekildedir: “ *Bu yönetmelik kapsamındaki iş ve işlemlerde, yabancıyla tercüman olmaksızın istenilen düzeyde iletişim kurulamadığında tercümanlık hizmetleri ücretsiz olarak sağlanır*” (Resmi Gazete, Ekim 2014). Fakat yukarıdaki maddede adı geçen tercümanlık hizmetinin kapsam ve sınırlılıkları belirtilmemiştir. Dahası, acil durumlarda gerekebilecek olan yazılı çeviri hizmetlerine değinilmemiş ya da “tercümanlık hizmeti” ifadesi altında, her ne kadar çeviribilim açısından doğru bulunmasa da, yazılı çeviri hizmetleri de ima edilmiş olabilir. Bu bağlamda, Ersoy (2012) bilhassa çeviribilimsel açıdan yazılı ve sözlü çeviri hizmeti

veren kişilerin doğru bir terminoloji ile adlandırılmaları gerektiğini ve böylelikle alana dair kavram ve terminoloji kargaşasının ortadan kalkacağını vurgulamaktadır.

Suriyeli sığınmacılara yönelik ülkemizdeki çeviri hizmetlerini iki ana başlık altında irdelemek daha doğru olacaktır. Kamplarda yaşayan sığınmacılara yönelik sunulan çeviri hizmetleri ve kamp dışında yaşayan sığınmacılara yönelik çeviri hizmetleri. Özellikle, incelenen dökümanlar kapsamında ikinci kategoride bulunan sığınmacılara yönelik sistemli bir çeviri faaliyetinden söz etmek mümkün değildir.

BMMYK (2016, 41) Türkiye raporuna göre, bazı sağlık kurumlarında ve İl Göç İdaresi Müdürlükleri'nde Arapça konuşabilen personel bulunmaktadır. Fakat söz konusu personel sayısı Türkiye'deki Suriyelilerin ihtiyaçlarını karşılamada yetersizdir. Ayrıca AFAD ve Türk Kızılayına bağlı çadır kentlerde tercüman hizmeti verilmektedir. Fakat buralardaki personel sayısının ihtiyacı karşılamada ne kadar yeterli olduğu ve bu personelin akademik ve mesleki donanımlara dair ampirik verilere ihtiyaç vardır. Ancak sığınmacılar, gerek gittikleri sağlık kuruluşlarında gerekse de eczanelerde tercüman desteği alabilmek için Sağlık Bakanlığı'nın ücretsiz hattı olan 444 4728'i arayabilmekte ve Arapça dil hizmetinden faydalanabilmektedirler. Buna karşın, Suriyeli sığınmacıların konuştukları diğer yerel dillerde çeviri hizmeti alabilecekleri böyle bir olanak bulunmamaktadır. Danimarka Büyükelçiliği Mülteci Konseyi de, 444 74 08 adlı bir hat oluşturmuş ve bu hat üzerinden Türkiye'deki sığınmacılara 09:30-17:00 saatleri arasında ücretsiz Arapça-Türkçe çeviri hizmeti verilmektedir. Yine bu noktada da, sığınmacıların kullandıkları diğer yerel dillere yönelik bir çeviri hizmeti verilmemektedir.

Türkiye örneğinde Suriyeli sığınmacılara yönelik çeviri faaliyetleri düşünüldüğünde, ülkenin doğusu ve batısını ayrı ayrı ele almak daha doğru olacaktır. Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde gerek kamplarda gerekse kamp dışında yaşayan sığınmacılar Arapça ve Kürtçe dillerini bilen yerel halkla iletişime girme avatajına sahiptirler. Her ne kadar bu dillerin yerel ağızları farklı olsa da, ülkemizin batısında bulunan sığınmacılara nazaran yukarıda belirtilen bölgelerde ikamet edenler daha şanslı görülmektedir.

İltica ve Göç Araştırmaları Merkezi-İGAM (2013) raporuna göre, Türkiye'de Sivil Toplum Örgütleri (STÖ) de Suriyeli sığınmacılara gönüllü ya da ücrete mukabil tercüman desteği vermektedir. Fakat bu hizmetin niteliğine dair ampirik veriler bulunmamakta ve bu hizmeti veren kişilerin konuya ilişkin uzmanlıkları olup olmadığı ifade edilmemektedir. Özellikle gerek devlet bazında gerekse STÖ'ler bazında verilen sözlü çeviri hizmetlerine karşın⁶, yazılı çeviri konusunda Suriyeli sığınmacılara verilen çeviri hizmetlerine dair veriler bulunmamaktadır.

Ülkemizde bilhassa Suriyeli sığınmacılar tarafından geliştirilen "Tarjemylive" ve "Gurbetna" gibi akıllı telefon uygulamaları, sığınmacıların çeviri ihtiyacını karşılamak adına önemli fırsatlar sunmaktadır. Ayrıca TURKCELL tarafından tasarlanan "Merhaba Umut" ve "We Talk" uygulamaları Suriyeli sığınmacılara yönelik çeviri ve Türkçe öğrenme fırsatı sunmaktadır. Bu bağlamda iletişim ve çeviri teknolojilerinin önemi ortaya çıkmaktadır. Çünkü Suriyeli sığınmacıların birçoğunun modern yaşantının bir uzantısı olarak akıllı telefonlara sahip oldukları düşünüldüğünde, aslında onlar için bu telefonlar hayatta kalma mücadelelerinde adeta en önemli yardımcılarıdır. Gerek göç rotasında gidecekleri istikameti bulma konusunda gerekse ulaştıkları ülke ve şehirlerde iletişim engelini ortadan kaldırma konusunda, bu telefonlar ve internete erişim onlar için hayati önem taşımaktadır. Bilhassa genç nüfusun çoğunlukta olduğu⁷ Suriyeli sığınmacı

⁶ Bu hizmetlerin profesyonel olmamakla birlikte bazı Arapça bilen Türk vatandaşları tarafından verildiği anlaşılmaktadır.

⁷ Türkiye'de yaşayan Suriyeli sığınmacıların demografik özelliklerini öğrenmek için bkz: Balçılar (2016).

grupları arasında teknolojinin kullanımının oldukça yaygın olduğunu düşünmenin yanlış bir yargı olmayacağı kanaatindeyiz.

Elde edilen bulgular kapsamında, Türkiye'nin Suriyeli sığınmacılara yönelik sistemli bir çeviri politikası geliştirdiğini söylemek oldukça zor görülmektedir. Şüphesiz bu noktada Suriye krizinin aniden patlak vermesi ve Arapça'nın yabancı dil olarak Türkiye'de çok fazla bilinmemesi önemlidir. Balkul (2015)'ün çalışmasında ülkemizde Arapça mütercim-tercümanlık bölümlerinin sayısı sadece üç olarak tespit edilmiştir. 2017 yılında ise, adı geçen anabilim dalında çeviri eğitimi veren üniversitelere sadece bir tane daha eklenmiş ve sayı dörde yükselmiştir.

Suriyeli sığınmacılara sağlanan hizmetler kapsamındaki aktüel ve akademik raporlar incelendiğinde, Suriyeli sığınmacılara yönelik Türkçe öğretim politikasının benimsenmeye başlandığı ortaya çıkmaktadır (Kırş: Jessen, 2013; Tunç, 2015). Türkiye'de Suriyeli sığınmacılar üzerine yapılan saha araştırmalarının birçoğunda, bu insanların genelde sağlık ve eğitim sektörlerinde iletişim bakımından eksik kaldıkları ve Türkçeye diğer sektörlerde göre daha fazla ihtiyaç duydukları tespit edilmiştir (Bknz: Yıldız, 2013; Kamer Vakfı & Hasna Inc 2013).

Suriyeli Sığınmacılara Sağlanan Çeviri Hizmetlerine Küresel Bakış

Dünyanın farklı ülkelerinde Suriyeli sığınmacılara sunulan çeviri hizmetlerinin Türkiye örneklemeden en büyük farkı, bu ülkelerin Suriye iç savaşının patlak vermesinden uzun bir süre sonra sığınmacı / göçmen kabul etmeleri ve bu konuda hazırlık yapma fırsatı bulmalarıdır. Fakat Türkiye'nin ise böyle bir seçeneği olmamış ve Türkiye açık kapı politikasıyla yanibaşında cereyan eden insanlık dramına seyirci kalmamıştır. Lübnan ve Ürdün gibi Türkiye'den sonra en fazla Suriyeli sığınmacı kapasitesine sahip ülkelerin resmi dilleri Arapça olduğu için, bu ülkelerde ciddi manada çeviri sıkıntısı dile getirilmemektedir. Bu nedenle, bu ülkeler araştırmamız kapsamında incelenmemiştir.

BMMYK'nın mülteciler için sunduğu çeviri çalışmaları kapsamında, yabancı dil bilen bireylerin gönüllülük esasına dayanarak sığınmacılara sözlü çeviri yapmaları için eğitilmesi önemli bir adım olarak karşımıza çıkmaktadır. Bireysel çalışma modülü olarak hazırlanan tasarıda; mülteci krizi bağlamında gönüllülerin ne tür durumlara karşılayacakları, toplum çevirmenliği alanına nasıl yaklaşımları gerektiği ve örnek durumlarda sözlü çeviri faaliyetini gerçekleştirirken nelere dikkat etmeleri gerektiği kapsamlı bir şekilde anlatılmıştır (BMMYK, 2009).

Suriyeli sığınmacıların Avrupa ülkelerine açılan kapıları konumundaki Yunanistan'da faaliyet gösteren "METAction" ve "the Organisation of Asylum" kuruluşları, sığınmacılara gerekli çeviri hizmeti vermekte ve periyodik olarak denetlenen, eğitilen ve değerlendirilen profesyonel çevirmenlerle çalışmaktadırlar. "METAction" bünyesinde 29 farklı dilde sözlü çeviri yapabilen 200'den fazla tercüman bulunmaktadır (Moore, 2016).

İlk olarak 1993 yılında Fransa'da kurulan fakat günümüzde merkezi A.B.D.'de bulunan "Sınır Tanımayan Çevirmenler" (Translators without Borders) topluluğunun Suriyeli mülteci / sığınmacı krizinde gösterdiği faaliyetler oldukça kıymetlidir. Bu topluluk halihazırda 190 dil çiftinde 4000'den fazla profesyonel gönüllü çevirmenle çalışmaktadır. Bu topluluk, Yunanistan'da Arapça, Peştuca, Farsça ve Kürtçe dillerine hâkim gönüllüleri ve profesyonel çevirmenleri insani yardım organizasyonu kapsamında örgütlemiştir. Suriyeli sığınmacıların Yunanistan'a erişmesiyle birlikte tasarladıkları "çeviri kartları" (translation cards) uygulaması, sığınmacıların yardım kuruluşları çalışanlarıyla olan iletişimlerinde oldukça faydalı olmuştur. Sığınmacıların çoğunlukla ihtiyaç duydukları temel kelime ve cümleler, flaş kartları andıran dijital resimlerle çok dilli olarak bu kişilere sunulmuş ve mümkün oldukça yardım kuruluşları çalışanlarının yerel dillerinde ya da

İngilizcede bu kelime ve cümlelerin karşılıkları verilmiştir. Ayrıca, mümkün olduğunca sığınmacıların doldurması gerektiği sığınma formlarının yazılı çevirisi de bu topluluğun gönüllüleri tarafından gerçekleştirilmiştir⁸.

Toplum çevirmenliği alanında çok kültürlü doğası gereği tecrübe sahibi olan Kanada, Suriyeli sığınmacılara Arapça ve Kürtçe çeviri hizmeti vermek için bir dizi faaliyet gerçekleştirmiştir. Ontario mütercim ve tercümanlar derneği (ATIO), yerel üniversitelerin de katkılarıyla sığınmacıların konuştukları dillerde çeviri yapabilen profesyonel çevirmenleri örgütlemiş ve bu konuda seminerler düzenleyerek konu hakkında farkındalık düzeyini artırmayı hedeflemiştir⁹.

Üniversite öğrencilerinin sosyal sorumluluk anlayışı içerisinde sığınmacılar için çeviri faaliyetlerine katılmalarının en güzel örneğini yine Kanada'da görmekteyiz. Ryerson Üniversitesi, York Üniversitesi, Ocad Üniversitesi ve Toronto Üniversitesi öğrencilerinin oluşturduğu 400 gönüllü amatör rehber-çevirmenin, sığınmacılara havalimanından başlayarak kamplara kadar refakat etmesi ve sığınma talebi sürecinde yasal belgeleri doldurmada yardımcı olmaları kayda değer faaliyetlerdir. Bu öğrencilerin Suriyeli sığınmacı aileler için yaptıkları amatör toplum çevirmenliği eyleminin bir adım ötesinde, bir yardım kuruluşu örgütlenmesini andırmaktadır ve dünyanın diğer yerlerindeki üniversitelere örnek teşkil edebilecek mahiyettedir¹⁰.

Yükseköğretim kurumları bazında Suriyeli sığınmacılara çeviri desteği sağlama teşebbüsü olarak diğer bir örneği Macaristan'de eğitim veren "Central European University of Budapest" içerisinde görmekteyiz. Suriyeli sığınmacıların Avrupa sınırlarına dayanmasıyla birlikte sınır güvenliğini artıran Macaristan'da yer alan bu üniversite, oradaki insanların çeviri ihtiyaçlarını gidermek adına öğrencilerini, mezunlarını, akademik ve idari personelini içine alan bir veri bankası oluşturmuş ve sosyal medyayı da kullanarak bu bireyleri gönüllü çevirmen olarak çalışma adına örgütlemiştir. Yapılan bu çağrının ardından, Eylül 2015'te Facebook üzerinden 190'ı aşan bir katılımcı sayısına ulaşılmıştır. Central European University of Budapest, gönüllü çevirmenliği üç farklı çalışma düzlemine ayırmıştır. İlk olarak müsait olan bireyleri sahada sözlü çeviri yapacak kişiler olarak sınıflandırmış, ikinci olarak acil durumlarda telefon üzerinden sözlü çeviri yapabilecek kişileri gruplamış ve son olarak da sosyal medya ve e-posta ortamında yazılı çeviri yapabilecek bireyleri kayıt altına almıştır¹¹.

Suriyeli sığınmacılara sağlanan çeviri desteğinin önemli bir ayağını da çeviri teknolojileri oluşturmaktadır. 21.yüzyılda insanların bilgi teknolojilerine olan erişiminin oldukça yaygın olması, bu bağlamdaki yardım faaliyetlerinin ortaya çıkmasını kolaylaştırmaktadır. Bilhassa Suriyeli sığınmacı krizinden önce de, dünyanın farklı yerlerindeki afet ve içsavaş durumlarında çeviri teknolojileri yardım kuruluşları tarafından etkin bir biçimde kullanılmıştır (Krs: Lewis, 2010; Starbird, 2011).

Google çeviri'nin kurumsal çalışmaları bünyesinde, sığınmacıların kullandıkları yerel dillerde online çeviri bütüncesi oluşturulmaya çalışılmış ve kurumsal olarak profesyonel çevirmenlerden ve ikidilli bireylerden bilhassa Arapça, Kürtçe ve Farsça dillerinde

⁸ Daha ayrıntılı bilgi için Bknz: http://www.unhcr.org/innovation/labs_post/translation-cards/ (24.05.2017)

<https://translatorswithoutborders.org/news-press-2/press/> (23.05.2017)

⁹ Detaylı bilgi için Bknz: <http://www.newswire.ca/news-releases/atio-offers-community-interpreting-workshop-to-help-syrian-refugees-arriving-in-canada-561205791.html> (20.05.2017)

¹⁰ Daha ayrıntılı bilgi için Bknz:

<http://www.cbc.ca/news/canada/toronto/programs/metromorning/gta-university-students-act-as-translators-welcome-committee-to-syrian-refugees-1.3322901> (20.05.2017)

¹¹ Detaylı bilgi için Bknz: <http://www.ibtimes.co.uk/hungary-authorities-call-translators-virtually-help-refugees-stranded-serbian-border-1519986> (10.03.2017)

sistemin içerisinde sunulan önceki çeviri eşleştirmelerini (exact match ve fuzzy match) kontrol etmeleri istenmiştir¹². Ayrıca “google translate community” segmenti daha etkin kullanılmaya başlanmış ve insanlar sığınmacılar için kendi dillerinde yapılan çevirileri denetleme hususunda teşvik edilmiştir.

Finlandiya, Almanya ve Kanada gibi ülkelerde Arapça-İngilizce dil çiftlerinde makine çevirisi ile tercüme edilmiş metinler, gönüllü çevirmen ve redaktörler tarafından düzeltilmekte ve böylece zaman ve insan gücü tasarrufu sağlanmaktadır. Özellikle resmi dökümanların çevirisinde kullanılan bu yöntem, diğer kullanmalık metinlerin aksine Suriyeli savaşzedelerin sığınma süreçlerinin tamamlanmasında önem taşımaktadır¹³.

Sonuç ve Öneriler

İnsanlık tarihinin şahit olduğu en büyük sığınmacı krizine çeviribilim penceresinden bakan bu çalışma, öncelikle Türkiye’de ve daha sonra küresel boyutta Suriyeli sığınmacılara sunulan çeviri hizmetlerini mercek altına almıştır. Doküman inceleme modeliyle veri toplanan bu çalışmada, özellikle araştırma konusunun güncelliğini koruması sebebiyle büyük oranda dijital dökümanlardan yararlanılmıştır.

Elde edilen veriler doğrultusunda, Türkiye’nin dünyada en fazla Suriyeli sığınmacı kitlesini misafir eden ve insani yardımlarla onlara en çok kucak açan ülke olmasına rağmen, bu kitleye yönelik sistemli bir çeviri politikası geliştirmediği açıkça görülmektedir. Bu bağlamda, göçmen ve sığınmacıların nüfus olarak fazla bulunduğu ülkelerin bu insanlara yönelik geliştirdikleri çeviri politikaları incelenip, Türkiye örnekleme uygun bir biçimde uyarlanabilir. Diğer bir yandan, Suriye’deki iç savaşın devam ediyor olması ve sığınmacıların altı yıldır ülkemizde bulunmaları dolayısıyla, çalışmada verilen örnekler ışığında bu insanlara yönelik ülkemizde Türkçe öğretim politikasının gelişmeye başladığı dile getirilebilir. Fakat bu alanda daha çok ampirik veriye ve saha araştırmalarına ihtiyaç vardır. Dil politikalarının oluşturulması ve uygulanması uzun soluklu süreçler olduğundan dolayı, bu çalışmada sadece reel veriler ışığında konuya ilişkin bir betimleme gerçekleştirilmiştir.

Bu çalışmada tespit edilen diğer önemli bir sonuç ise, Suriyeli sığınmacılara sağlanan çeviri hizmetlerinin gerek ülkemizde gerekse küresel arenada büyük oranda sözlü çeviri hizmetleriyle sınırlı kalmasıdır. Toplum çevirmenliği alanının da doğası gereği sözlü çeviri faaliyetlerini kapsadığı düşünüldüğünde, karşımıza çıkan tablo tutarlı görülmektedir. Fakat sığınmacıların özellikle iltica süreçlerinde resmi makamlara sunmaları gerektiği belgelerin yazılı çevirileri de oldukça önemlidir ve bu alanda da profesyonel yardım almaları gerekmektedir.

AFAD ve Göç İdaresi Başkanlığı başta olmak üzere; sınır güvenlik kuruluşları, sığınmacılardan sorumlu devlet kurumları ve emniyet müdürlükleri bünyesinde hizmet verecek olacan yazılı ve sözlü çevirmenlerin sayısı artırılmalıdır. Bilhassa Arapça ve Kürtçe dillerinde çevirmenlere ihtiyaç duyulmaktadır. Ayrıca, yukarıda adı geçen kurumlarda sığınmacıların ihtiyaç duydukları hukuki terimlerin Türkçe, Arapça ve İngilizce karşılıklarının bulunduğu terim bankaları oluşturulmalı ve taşradaki şubelerin de erişimine sunulmalıdır. Resmi başvuru ve sığınma süreçleri gibi kritik konularda sığınmacılara rehberlik edecek olan rehber-çevirmenler yetiştirilmeli ve bu kişilere hukuki statü verilmelidir. Bu bağlamda İstanbul Üniversitesi Çeviribilim Bölümü öğretim

¹² Daha ayrıntılı bilgi için Bknz:

https://translate.google.co.uk/about/intl/co_ALL/helptranslate.html (11.04.2017)

http://www.huffingtonpost.com/entry/google-germany-translation-refugees_us_561bfa67e4b0e66ad4c8b7e5 (18.05.2017)

¹³ <http://refugeesfinland.com/contribute/become-a-translator/> (11.03.2017)

üyelerinin önderliğinde oluşturulan “Afette rehber-çevirmenlik” modeli incelenip, gerekli düzenlemeler yapıldıktan sonra sığınmacı krizi durumlarına uyarlanabilir (Kırş: Bulut ve Kurultay, 2001; Kahraman, 2003; Doğan ve Kahraman, 2011).

Eğitimli ve Türk diline hâkim sığınmacılar, ihtiyaç halinde diğer sığınmacılara amatör düzeyde bile olsa çeviri hizmeti verme bağlamında yetiştirilebilir. Bu noktada Lai ve Mülayim (2010)’in çalışması örnek teşkil edebilir. Yazarlar göçmen nüfusunun hatrı sayılır oranda yer aldığı Avusturya’da mültecilerin diğer mülteciler için tercümanlık yapmaları konusunda eğitilmesine ilişkin bir programın detaylarından bahsetmekte ve pedagojik tartışmalara yer vermektedirler. Ama böyle bir eğitim faaliyetinde karar verici kurumlar oldukça hassas ve seçici olmalıdırlar. Çünkü sığınmacılar arasında var olan fikir ayrılıkları, mezhep tartışmaları ve siyasi eğilimler bu kişiler profesyonel tercüman olmadıklarından dolayı kolaylıkla çeviri sürecindeki tarafsızlık¹⁴ ilkesine zarar verebilir ve istenmeyen sonuç ve mağduriyetler doğurabilir. Bu hususta kontrol mekanizmaları kurulup, çeviribilim bölümlerinden danışmanlık hizmeti alınabilir.

Ülkemizdeki Arapça çeviri eğitimi veren bölümlerin sayısı artırılmalı ve Arapça mütercim-tercümanlık bölümleri sosyal sorumluluk projeleri bünyesinde öğrencilerinin de müdahil olduğu çalışmalarla, sığınmacılara yönelik çeviri ve rehberlik hizmetleri sunulmalıdırlar. Dahası, çeviribilim öğrencilerinin bu projelerde görev alma süreleri, mezun olmalarının bir şartı olan zorunlu staj süresinin yerine sayılabilir.

Çalışmamızda hem Türkiye’de hem de dünyanın farklı ülkelerinde Suriyeli sığınmacıların çeviri ihtiyaçlarını giderme adına iletişim ve çeviri teknolojilerinden oldukça yoğun bir biçimde faydalandığı tespit edilmiştir. Tasarlanan bu teknolojilerin geliştirilmesi ve kamplarda ikamet etmeyen sığınmacıların da erişimine açık olacak şekilde bulut üzerinden (cloud-based) çalışır konuma getirilmesi oldukça yararlı olacaktır.

Son olarak, ülkemizde ve dünyanın farklı yerlerinde gerek Suriyeli sığınmacılara gerekse diğer mağdur topluluklara sunulan yazılı ve sözlü çeviri hizmetlerinin farklı perspektiflerden irdelenmesinin, değişik araştırma yöntemleriyle desteklendiği takdirde daha faydalı olacağı kanısındayız. Anket uygulaması, mülakat ve söylem analizi gibi araştırma yöntemleriyle yukarıda adı geçen dezavantajlı grupların kendilerine sağlanan çeviri hizmetlerinin işlevselliği konusundaki düşünceleri alınabilir. Böylelikle, çalışmamızda ortaya konulan reel veriler ve durum tespiti ampirik veriler ile desteklenip çeviribilim alanına katkıda bulunulabilir. Özellikle toplum çevirmenliği gibi doğası gereği farklı kültürlerden gelen insanlara sunulan bir hizmetin, çeviri sosyolojisi alanında da irdelenmesinin, sunulacak hizmetlerin sistematik hale gelmesi ve kuramsal manada kazanımlar getirmesi adına oldukça kıymetli olacağı kanaatini taşımaktayız.

Kaynaklar

- Alp, E. (2010). Türkiye’de Mülteci Çevirmenliğinin Sorunları. *Türkiye’de Toplum Çevirmenliği Konferansı*. Boğaziçi Üniversitesi, 22-23 Kasım 2010.
- Akkaya, A. (2013). Suriyeli Mültecilerin Türkçe Algıları. *Ekev Akademi Dergisi*, 56(56), 179-190.
- Balcılar, M. (2016). Türkiye’deki Suriyeli Mültecilerin Sağlık Durumu Araştırması. https://sbu.saglik.gov.tr/Ekutuphane/kitaplar/suriyeli_multeci.pdf (20.03.2017).
- Balkul, H. İ. (2015). Türkiye’de Akademik Çeviri Eğitiminde Çeviri Teknolojilerinin Yerinin Sorgulanması: Müfredat Analizi ve Öğretim Elemanlarının Konuya İlişkin Görüşleri Üzerinden Bir İnceleme. *Yayınlanmamış Doktora Tezi*. SBE, Sakarya Üniversitesi.

¹⁴ Tercümanın tarafsızlık ilkesi için kırş: Doğan, 2003; Dubslaff ve Martinsen, 2003; Jacobsen, 2009.

- Barkın, E. (2014). 1951 Tarihli Mülteciliğin Önlenmesi Sözleşmesi. *Ankara Barosu Dergisi*, 72 (1), ss. 333-360.
- BMMYK (2009). Self-Study Module 3: Interpreting in a Refugee Context, 1 Ocak 2009, <http://www.refworld.org/docid/49b6314d2.html> (10.02.2017).
- BMMYK (2016). Türkiye'deki Suriyeli Mülteciler Sıkça Sorulan Sorular. [http://www.unhcr.org/turkey/uploads/root/faq_for_syrians_\(turkish\)_02032017.pdf](http://www.unhcr.org/turkey/uploads/root/faq_for_syrians_(turkish)_02032017.pdf) (20.04.2017)
- Bulut, A. & Kurultay, T. (2001). Interpreters-in-aid at disasters: community interpreting in the process of disaster management. *The Translator*, 7(2), 249-263.
- Diriker, E. & Tahir-Gürçağlar, Ş. (2004). Community interpreting in Turkey. *Çeviribilim ve Uygulamaları*, 14, 73-92.
- Doğan, A. (2003). *Sözlü çeviri: çalışmaları ve uygulamaları*. Hacettepe Doktorlar Yayınevi.
- Doğan, A. & Kahraman, R. (2011). Emergency and Disaster Interpreting in Turkey: Ten Years of a Unique Endeavour. *Journal of Faculty of Letters/Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 28(2).
- Dubslaff, F. & Martinsen, B. (2003). Community interpreting in Denmark: results of a survey. İçinde Brunette, L., Bastin, G., Hemlins, I. and Clarke, H. (Ed). *The critical link 3: interpreters in the community*. Amsterdam / Philadelphia, PA: John Benjamins Publishing Co. (ss. 113-125).
- Emin, M. N. (2016, Mart). *Türkiye'deki Suriyeli çocukların eğitimi: Temel eğitim politikaları*. Setta.
- Ersoy, H. (2012). *Kavram, Kuram ve Süreç Açısından Tercüme Etkinliği*. Ankara: Araştırma Yayınları
- Geçici Koruma Yönetmeliği. (2014). *Resmi Gazete*. 22 Ekim 2014.
- Göker, G. & Keskin, S. (2015). Haber medyası ve mülteciler: Suriyeli mültecilerin Türk yazılı basınındaki temsili. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 41 / Güz, 229-256.
- Hlavac, J. (2015). Formalizing Community Interpreting Standards: A Cross-National Comparison of Testing Systems, Certification Conventions and Recent ISO Guidelines. *International Journal of Interpreter Education*, 7(2), 21-38.
- Holmes, J. (1988). The Name and Nature of Translation Studies. J. Holmes (Ed.). *Translated! Papers on Literary Translation and Translation Studies* içinde, Amsterdam: Rodopi, 67-80.
- İGAM (2013). Sivil Toplum Örgütlerinin Türkiye'deki Suriyeli Mülteciler İçin Yaptıkları Çalışmalar ile İlgili Rapor <http://www.igamder.org/wp-content/uploads/2012/06/Suriye-STK-Raporu.pdf> (11.03.2017).
- Jacobsen, B. (2009). The community interpreter: A question of role. *Hermes-Journal of Language and Communication Studies*, 42, 155-166.
- Jessen, A. (2013). *The Government of Turkey and Syrian refugees: A gender assessment of humanitarian assistance programming*. Washington: Georgetown Institute for Women, Peace and Security. <https://giwps.georgetown.edu/sites/giwps/files/The%20Government%20of%20Turkey%20and%20Syrian%20Refugees%20%20A%20Gender%20Assessment%20of%20Humanitarian%20Assistance%20Programming.pdf>. (10.04.2017)
- Kahraman, R. (2003). Afette Rehber Çevirmenlik. *Yayınlanmamış Master tezi*. SBE. İstanbul Üniversitesi.
- Kahraman, R. (2010). Göç ve çeviri: İltica başvurularında sözlü çeviri uygulamaları ve toplum çevirmeninin rolü. *Yayınlanmamış Doktora Tezi*. İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Kamer Vakfı & Hasna Inc (2013). Suriyeli mülteciler ihtiyaç analizi anketi değerlendirme çalışması.

- www.kamer.org.tr/menus/suriyeli_multeciler_ihtiyac_analizi_anketi.docx adresinden edinilmiştir. (10.10.2016)
- Karasar, N. (2009). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kılıç, T. (2014). Türkiye’de Mültecilerin Hukuki Durumu, Uyum Meselesi. Ed. Servet Karaca ve Uğur Doğan. *Suriyeli Göçmenlerin Sorunları Çalıştayı Sonuç Raporu*, Mersin Üniversitesi Bölgesel İzleme Uygulama Araştırma Merkezi.
- Kurultay, T. & Bulut, A. (2012). Toplum Çevirmenliğine Yeniden Bakışta Afette Rehber Çevirmenlik. *İÜ Çeviribilim Dergisi*, 3(6), 75-102.
- Lai, M. & Mulayim, S. (2010). Training refugees to become interpreters for refugees. *Translation & Interpreting*, 2(1), 48-60.
- Lewis, W. (2010, Mayıs). Haitian Creole: How to Build and Ship an MT Engine from Scratch in 4 days, 17 hours, & 30 minutes. İçinde. *14th Annual conference of the European Association for machine translation*.
- Moore, M (2016). Desperate liaisons. *The Linguist*. 55 (2), 8-13.
- Munro, R. (2010, Ekim). Crowdsourced translation for emergency response in Haiti: the global collaboration of local knowledge. İçinde. *AMTA Workshop on Collaborative Crowdsourcing for Translation* (pp. 1-4).
- Starbird, K. (2011, Mayıs). Digital volunteerism during disaster: Crowdsourcing information processing. İçinde. *Conference on human factors in computing systems* (ss. 7-12).
- Tahir Gürçağlar, Ş. (2011). *Çevirinin ABC’si*. İstanbul: Say Yayınları.
- Tunc, A. Ş. (2015). Refugee behaviour and its social effects: An assessment of Syrians in Turkey. *Journal of TESAM Academy*, 2(2), 29-63.
- Yıldız, Ö. (2013). Türkiye Kamplarında Suriyeli Sığınmacılar: Sorunlar, Beklentiler, Türkiye ve Gelecek Algısı. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 16(1), 140-169.

İnternet Kaynakları

- <http://data.unhcr.org/syrianrefugees/regional.php> (27.05.2017)
- http://www.unhcr.org/innovation/labs_post/translation-cards/ (24.05.2017)
- https://www.afad.gov.tr/upload/Node/2373/files/Suriyeli_Siginmacilara_Yapilan_Yardimlar.pdf (03.06.2017)
- <https://translatorswithoutborders.org/news-press-2/press/> (23.05.2017)
- <http://www.newswire.ca/news-releases/atiao-offers-community-interpreting-workshop-to-help-syrian-refugees-arriving-in-canada-561205791.html> (20.05.2017)
- <http://www.cbc.ca/news/canada/toronto/programs/metromorning/gta-university-students-act-as-translators-welcome-committee-to-syrian-refugees-1.3322901> (20.05.2017)
- <http://www.ibtimes.co.uk/hungary-authorities-call-translators-virtually-help-refugees-stranded-serbian-border-1519986> (10.03.2017)
- https://translate.google.co.uk/about/intl/co_ALL/helptranslate.html (11.04.2017)
- http://www.huffingtonpost.com/entry/google-germany-translation-refugees_us_561bfa67e4b0e66ad4c8b7e5 (18.05.2017)
- <http://refugeesfinland.com/contribute/become-a-translator/> (11.03.2017)